

MAGYAR POLGÁR

Előfizetési árak:

Egész évre 14 frt, fél évre 7 frt, negyed évre 3 frt 50 kr., egy hónapra 1 frt 20 kr. — Egyes szám ára 5 kr.

Feltétlen szerkesztési és kiadói felelősség:

AJTAI K. ALBERT.

Szerkesztőség: belkürly-utca 6. sz.

A lap szellemi részét illető minden közlemény felvételéhez.

Kiadóhivatal: belkürly-utca 4. sz.

Megjelenik a lap minden nap, az ünnep- és vasárnapok kivételével.

Hirdetési árak: önként 5 kr., sűrűliré szor területenként 20 kr.

A román kormány bukása.

Kolozsvár, ápr. 13.

Nem új dolog, hogy míg a halandók gyakran nem egészen tisztességes eszközökkel igyekeznek a családja számára ösöket horgászni, addig a halhatatlanságra aspiráló irdalmi művek szerzői körültekintő óvatossággal kerülnek az elődöket.

Hiába! úgy van berendezve a társadalom, hogy egyiknél tisztességes számba jön az „ős” fitogtatása, a másikkal dehonostáló dolog az előd rejtetése.

Igy van ez az életben, így van a szinpadon, és — a mit a politika cizinkusai előszeretettel hoznak az utóbbi pár-huzamba — így van a parlamentben is. Töménytelen rokon vonást fődöztek föl már a politikusok és színészek között, melyeknek sorozatát az utóbb említették nekre való tekintetből nem ismétlünk és nem folytatjuk.

Hogy azonban a parlament színére is kerül néha „idegen tárgy után” földolgozott eredeti mű, arra fényes tanubizonyosságot tett Románia képviselőháza.

A „fényes sikert” elért színjétek lefolyása ez volt: Egy Magyarországon megjelent riport miatt, mely Bánffy nemzetiségi politikájával foglalkozott, igazlatlan támadást intézett a romániai konzervatív párt a nemzeti liberális Sturdza-kormány ellen.

Bizalmatlansági szavazatot indítványozott, de a márczius 30-iki ülésen kitűnt törpe minoritása és a kormány creje. Ugy

a képviselőház, mint a szenátus óriás többsége elvetette az indítványt.

Erre következett „idegen tárgy után” az ellenzéki retorzió. A megtorlás eszköze az obstrukció benn és a tüntetés kívülről.

Egyetlen javaslatot sem lehetett letárgyalni. Őh, a konzervativnek nem vetették meg az e téren sikerrel alkalmazott reformokat a forma és kivitel tekintetében, ámbar a régi anyagot nem dobták el. A forma „idegen tárgy után” volt véve, eszöndes elhallgatásával az osztrák Reichsrath-nak és a magyar t. Háznak, de az anyag maradt a régi: az „eredéji kérdés”.

Örök életű Achilles-sarka ez minden romániai kormányának. A nép, mely csak szimpátiával politikál, gyűlöli a magyart, mert azt hiszi, úgy tudja róla, hogy az erdélyi Kárpátok közt lakó véreinek bestialis zsarnoka. Az államférfi, a kinek az ország érdeke, fejlődése lebeg szeme előtt és valamivel tisztábban is lát, tudja, hogy rá van utalva Románia a szomszéd Magyarországra s jó vele barátságban élni.

Sturdza miniszterelnök annak idején, mikor az ellenzék vezére volt, daczára, hogy mint volt miniszter, bölcsen ismerte a helyzetet és az álláspontot ellentétes voltát, nem tartotta lelkiismereti kérdésnek fölhasználni az erdélyi kérdést. A Kun bélyegnél égetőbb vádakat ontott elődöre, ki sikerült a román közvélemény előtt a nemzeti megvetés tárgyává tenni. Ez azonban csak mellék cél volt, ámbar ezzel sikerült elérni a főcélját is. Ujra kormányra jutott.

Egészzen természetes, hogy a minisz-

terelnök Sturdza elfordult a demagóg Sturdzától. Teljesen és végleg szakítottak. Szerencsétlenségére elfeledte fölfogtani maga mögött a hidat, vagy kizárólagos szabadalommal a maga számára monopolizálni a biztos kormánybuktató eljárát.

A konzervatív párt nem finyászkodott. Catargiu, az ősz vezér kiadta a jelszót: elő az erdélyi kérdéssel! Obstrukció a Házbán, tüntetés az utcán. Igen, igen, tüntetés, minél vadabb, minél véresebb. A vér martirokat terem, s a martirok szentté avatják az ügyet, melyért vértüket hullatták.

A mult vasárnapj bukaresti tüntetésen patasként a vér. Éppen elég omlott ki arra, hogy a parlament fényes bizalmi nyilatkozatát elmossa, s megbuktassa a Sturdza-kabinetet.

Catargiu jó megtanulta a maga szerencsétlenség Sturdzától, hogy mi módon kell kormányt bukítani. És ha megtanulta, meg is csinálta; éppen olyan erős kormánypártot szujta le, a milyen az övé volt akkor, mikor Sturdza perarott kiáltórt rája.

A kormány bukása Romániának ezutal tisztán belső baja. A külpolitikában követett eddigi irány folytatására elég garancziát nyujt az, hogy Károly király ennek intézéséül jövöre is fonn akároly tartani magának.

Románia aralkodójának bölcsesége, biggadt megmondolása teljes mértékben biztosítja azt, hogy az államok közötti viszony nem fog változni.

Más kérdés, hogy a belső súlyos hely-

„La Horla“.

Irlta: Uj. Hegedüs Sándor.

A pinczér pölös színi folyadékot telt élem; nem kívántam, mégis meghozta. Fejem kabult volt, idegém nem engedelmeskedik. Inteni akartam, hogy sietve vigye el előlem, de nem volt érdm. Szemeim öntudatlanul néztek a karszru, kagyló-kehely alaka pohár leneken kovályzó sárgú fálát. S a lassan üledő szeszélyes nedű a kíváncsiság ingerével csalogott; néztem, a mint szinte rétegenként elhelyezkedik az üveg-edény alján, de nem nyultam felé, nem érintéstem.

Furesa esend volt körülöttem; Jegalbad én nem hallottam semmi zajt, néha egy- két pohárcsengéselle kezeszná volt, a mely agyvelőmm eljuttott. A szivarját kekes felhőburt borított rém s faradt idegém aludni látszottak. Lassan kinyultam a zöld szesz után; a pohár szélé alkalmhoz ért, egész hűgő sópár jutott le torkomon, idegém így percze föledékek. Különös volt, egy pár palanajt ismét édem, hogy aztán annál mélyebben süppedjek a tompa alettségbe, mely erősen elnyomott és más módon izgatta idegemet.

Almodni kezdem, de a való, melyet nikotinés és alkoholkódnál a latam magam előtt. Erős zúgás búgott fülemben s tetetelenségemben azt

híttém: a »Horla“-t élem át minden jésző rémével egyetemben.

Ugy is volt; minden zörej, minden zaj, mely e zúrvárból kibontakozott, egy-egy szabaddult, jésző réme volt a »La Horla“ kísérteties regejének.

A poharak öszszeközezték az üvegboronára szőgő hangja fázó érzést bennem s minden egyes csepp ital, mely nyeldekülömön aláfutott, regejettint kezdte idegemet. Valami visszatámasz forma volt, melyet az agyonszaga szűk idegek a szesz igazgatására adtak, egy furesz szeszámom, melyben a löszabaddult idegek teljes szabadsággal, észbontó erővel uralkodtak.

Az alkalm megkezdődött, az emberalkalmok eltűntek s az alkoholl-rémek megjelentek öszsz borzalmaikkal. Hat lej volt az asztal körül; azt híttém: életóra hus van rajtuk, de a mint mélyebben néztem azt a három pár emberarcot, úgy tetszett, mintha lehámlanak róla a bőr, a hus letöregnék, a hajszálak meg eltűnédnének, s a mi visszamaradt, a koponyacsont volt csak; a legok vissegerre világítani kezdtek, de a szemüregben a visszamaradt szemek meg lényesebbek voltak, mint azok a messzínű hosszú fogak. A koponyáregből egy nézessel süttök télem a kielt szemelencék: irtóztos erjúk volt, agyvelőmm éreztem, hogy rém néznek, rém biggynék. Valamit akartak tőlem, hangot nem hallottam, de a néző szemek fölháására beszélni kezdem.

Azt hiszem csak alkalm mozgott, hangom nem jutott el agyvelőmm, de azért emlékszem, mit mondtam, mikor lezartam szemléimait, hogy a néző szemek erejét kissé csökkenstem. Így nem oly éles az erejék, mert a szemem át nem tudnak oly könnyen a koponya belsejébe éni, de azért azazbörömön át éreztem, hogy mindenki szem rém tekint, mind figyelték; szemük néha egymás felé nézett, de aztán megint csak visszatért az eszengény koponyámba, melyből öntudatlanul jött a szó, mely elárulta visió-érezéseim.

— Lassák, most nem faj a homlokotl mögött a vést, most jó, minden jó... meg is tudom mutatni, hol volt a kínoz érzés.

Kezem lassan fejembez er, leemel azt a nyakcsigolyákól s odaszeti az egő szemek elé, az asztalborítóra. Egy két után nyul joz kezem, felhajszta a koponyabört, betöri a fejcsontot s a meleg vélobe nyúl. És most megint irtóztos fájdalom, a kíváncsi, mohó szemek kérdéni kezdik.

— Mit érez?

— Jajgatászerben válaszközzel:

— Valaki ujra kínoz!

Mire ezt kérdik:

— Ki volna az? Hisz itt senki sincs!

Vitalközzem:

— Önök nem érik, mert nem érik! Irtóztos; az agyvelőmben van; ott kínoz!

— De micsoda? — kérdi hat szempár.

zet miként sanálitak. Parlament sines, illetve el van napolva. Az új kormányk új választásokat kell elrendelnie. Addig a színlak mögött foly a kétségbeesett harc az utalmóról. A liberális tábor, mely az hatalmi időben több dissidens csoportra oszlott, megfélemltetlen dolgozik az elemek tömörítésén.

A konzervatív párt viszont nem azért harcolt, hogy küzdelme gyümölcsének leszáklításra ne vágyóknak. Már napokkal ezelőtt hírlett, hogy vezérét, Caturgiu Laszkárt megkínálta a király a kabinét megalkotásával.

Úgy, de Caturgiu váratlanul elhunyt, s a hetvenöt éves államférfij halála keresztet hozott a párt kombinációján. A konzervatív azonban így is reménykednek. Még meg sem hiú a vezér teteme, Cantacuzeno Gergely herceget, a legvagyonosabb bojárok egyikét választották meg vezérül, ki a királynak kedves ember.

Csakhogy gazda nélkül számítottak, mert Sturza nem az az ember, a ki könnyen feled és megbocsát. Karoly király megkérdte lemondó miniszterelőt, hogy kit ajánl utódjának és Sturza a liberális Statescu Jenőt hozta javaslatba urának.

A román politikusok most biztosra veszik, hogy legalább az új választásokig csupán személyesével fog a választás járn, — s egyhét marad a régióban. Az új kormány a kipróbált biztos után kíván haladni, szeme előtt egyedül az ország javát tartván.

Ha így lesz, a mint remélik és a mint mi is óhajtok, Romániának nemcsak élzeneke, hanem a mi sokkal idősebb, kormányja is idegen mintát fog követni.

ORSZÁGGYÜLÉS.

Budapest, április 12.

Az egynapos szünet után új tárcának a tárgyalásával kezdődik az ülés. Pász Sándor a soros-miniszter, ma az ő asztalán halmozódik a papírsomó, az előadói emelvényen pedig

Az asztalán levő fejem szomjas ajka remegni kezd, a nyelv részeseiből hang tör elő, melyet én is megérek; a gyötört idegek megadják a feleletet: „A Horia!” Csónd lesz, a szemek nem mernek igazni nézésekkel, én összehögtöm koponyámat, aztán lassú, szinte gépzöngyössé válszállettem a nyak csúcsára, szemem is újra felhílik: s előtte megint csak hat koponyafej jelenik meg. De mintha perselő szemük ereje alább hagyta; nem is reám néznek most, hanem egymás között tekintéssel beszélgetni látszanak.

Úgy is volt, valami enyhítő szót kerestek a számonra. Meg is jött, a mit elem idézek, ez ez volt a legtorzabb alak, mely egész nikotinálom alatt életem került. Feje koromkelté volt, mintha már elégett volna, és a lángok öszszefőtöltek volna koponyáját; haja is olyan gondórságot mutatott, mint az égó hajszál, mikor öszszegorodik, de ebben az égett fejben mesedő éros nézező szemek voltak! Aztán fogai hegy fényvel, szinte csillagok tudtak világitani. Eddig úgy tudtam, hogy csak a régen elhalt csontoknak csak meg az a türeljű ereje, hogy sok ér multán különös fehér színnel világitani tud a mohalýból, de most megtanultam, hogy a hirtelen megégett koponyafej fogai épp oly bábonás fényvel bírnak.

Az égett fejű alak valami hangszert játszott, hűros zeneközéket lehetett, mert a létszakadó hűros zenéges fájón támadta meg idegemet. Aztán énekehangot hallottam onnet, a

Rohonyi Gyula referálja az igazságügyi tárcza költségvetését. Mikor szólni kezd, még az elhelyezkedés zaja zsongva a teremben. *Madarász* apó elhajtja magát:

— Csendet kérek!

A pártélet elmosolyodnak. Madarász apó is észreveszi, hogy már nem ül az elnöki emelvényen, de *Perceal* Dessó megzessi neki azt a szívszegést, — hogy megrazza a csengett, hatást szerzéken így módon a figyelemzetelésnek.

Csend lett és a Ház helyeslébe váltakozó figyelemmel hallgatja az előadó érdekes, okos és tartalmasságához mérten formás beszédét, a melyt a végén meleg tetszés honoral.

Mindjárt az előadó beszéde után *Pász* Sándor igazságügyminiszter áll szólara.

— Halljuk! — zúg felé jobbról is, balról is és szimpatikus figyelemmel fordul a Ház a tudós miniszter fele, a ki első budget-beszédét tartja ezáltal. Szalás, erős alakja mozdulatlanul áll, érdekes ós lejt kissé lehajta, a jobb kezében a czvikker, ezzel gesztikulál, de nem valami sokat. Frázis nélkül kezd a beszédét és frázisok nélkül folytatja; de valami tömör erő van a mondasában, a tudósé, a ki a tormával nem sokat törődik, de a mit lenyegben mond, az tökéletesen szabatos, tiszta és szinte megvitathatatlan.

A beszéde nemcsak tetszést kelt, hanem bizalmat is, a mi politikában roppant becses kvalitás. Szépen, nagy elismeréssel adódik az előző munkásságának és legközelebbi programjának a munkásságok betöltésézt jelöl meg. Az általános polgári törvénykönyv benyújtását és a jogász követelmény megbiaralása alá terjesztését már a „közlebbi jövőre, még ez év első felére jelenti be, a mi nagy tetszést kelt, a mint erővel létező fogadják a kereskedelmi törvény reviziójára vonatkozó bejelentését is.

— Revizió! Eljen a revizió. Mindenben kell a revizió! — ropogtatja lelkesen *Kálmán* Karoly.

Gazdag programjának részleteit egymásután fejtá ki a Ház előtt a miniszter és a helyeslés moraját sokszor a tetszés erős zúgása váltja föl. Sorra tagolkozott a bírásokos különböző ágával, hasznos reformok egész sorozatát jelente be a Haznak és közben igen élénk érdeklődés között szölt az ügyvedi kar helyzetéről.

koromfej ajaknyílásáról, de milyen különös hang volt a Mintha nem a torok belségeben rejő hangszalkából származnék, hanem azokból a fehér toglakból születnék. A hangnak olyan porcellán színeszete volt, melyből tisztán kizertem a fogzománcz kopogását.

A »banjo» hangja elcséslé vált; azt hiszem: az összes hűrök felokozták. A korom-fej nem dalolt, csak a hangszert adott még egy melabás akkordot; de ez is tájdalmat okozott, ép úgy, mint az egész rémalak jelenléte. Nem birtam fékezni idegimeit, kezemet szemem elé kaptam és szinte sző hangot hallattam, mely egy kitalásba hullt: »A Horia! La Horia!»

Az elégett fej elült, talán szétharmadt, mikor megriadt szavamatól. El hat koponya pedig ott, az asztal körül, öszszeverődött, aztán lassan elült arczomról égő szemük tekintete. Lehet, elégett éros nézezők vagy elváltoztak nikotín láthatárából.

Úgy is volt. Magam voltam, köröttem meg sóét volt.

A szoba szögletében lehetett az én jüstört rémen: »La Horia! La Horia!», mintha hallottam volna lassú kopogását.

Vigvároz megindultam, hogy elmeneküljek és párnára hajtjam fejemet. Diadalmasan értém ajtomé, de ott az ajtó elégt volt reám. Rájaktottam: »La Horia!« — elült.

Én agrámon pihenetem. Az ajtó verdesni kezdte valami s az nyászóréteg recsegett; aztán magától kinyílt. Szegény idegemet remegni kezd-

Az ügyvédség bajának főoklaja a kar tulnépeségét véli, a mire az ügyvédi és bírói kvalifikáció egyesítésétől vár orvoslást.

Nagy érdeklődéssel hallgatták azokat, a miket programja általános irányelveiről mondott.

— A historiai hagyományokat, a mennyiben azok a modern korszellemel ellentétben nem állnak, épen kivánom tartani; előtöbba kívánom tenni a törvénykezést és jogszolgáltatást nemcsak pénzben, de munkában is; helyes ökonomikus beosztást óhajtok a törvénykezés működésében, szigorú megővását és biztosítást a bírói függetlenségnek és természetesen a közérdek szolgálását mindenek fölött. Ezért kérom én a tisztelt Ház becses támogatását nemcsak általánoságban, hanem így formán is, hogy engem egyenkint tapasztalataikkal és véleményükkel megismertetni szíveskedjenek!

— Eljen! Eljen! — zúgott hosszasan a miniszter gazdag beszéde után és sokan gratuláltak. De ebből kiölyvön a gratulációk nagy serege hangzott el a hölgykarzaton is, újra egymást után vándoroltak fel kívárat az újabb képviselők. Ott ültek ugyanis: *Pász* miniszter neje meg három leánya, a kik szem-és földtanul voltak a hozzájuk legközelebb álló miniszter sikerének.

Utána *Fisontai* Soma beszólt. Az a hír terjedt el a folyosón, hogy az Uronista férfiüke nem beszél fogadalmat tett a pártelnek, hogy nem beszél tovább egy előaránal. Kötelező volna magán, hogy a mit egy előaránal tovább beszél, minden öt percért egy íveg pezsgőt fizet a pártjából hallgatósá gának.

Konstancián kell, hogy nem sörölt a pezsgővel, mert mikor bejezte a beszédét, Förster Ottó, a ki az időmőri szerepét vállalta magára, elküldtötte magát:

— Nyolc és fél üveg!

Ez magyarázza, hogy sokan gratuláltak a hívei közül, sőt a néppártiak is odamentek hozzá:

— Mi is hallgattunk ám!

Szűnet következett, a mely után *Vastar* Imre beszélt, a bírói függetlenség szigorú és teljes megővását hangsúlyozván. A bírói függetlenség teljes megővása érdekében óhajta, hogy az a politikával szemfelle vonatkozásba ne kerüljön és ebből az állapotjából kiindulva a lohatározottabb ellen nyilatkozni a választási ügyek-

tek; tudtam, hogy ő jött be újra közelembbe, a nikotinérem, az alkohol szörnyetege: »La Horia! La Horia!»

Lecsuktam szememet, hogy ne találok össze kettenként s így a sőtöbben nem lesz keves annyira kínzó; de »La Horia!« hatalmasabb volt, mint azt én képzeltem.

Az ablakéve fázásérzénem remegni kezdett, ugyanazt a zizegő, izgató hangot rezegte, melyet az alkoholszörnyék kicsalt az öszszeverődő poharak kocorzanásából. S az ablak csöregése fölriaszította lejjt pillámot s akkor újra, egy csapással elözttem állt az én időző rémen.

Ő helyet választott, a falon lejt öszszakáll ember fejét; kürtre a körkérebből s ő beelőlt az emberit átváltozott arczonába. Az ősz hajszálak elherványultak s a homlok alatt a szememélyesében ott állt »La Horia!« jüstető képe. Úra én rám szegezte szőre tekintetét, idegemben grillos fajdalmat éreztem, testem remegni kezdett s nyelvem jajtava rezegte:

La Horia, rémszörnyeteg! Mit kívánsz, La Horia?

Szemem meg éleslően néztek reám, nikotinlázban égtek s szemfényének alkoholejeregy vélőmgé hatolt.

Ékálkultam, mintha valami bódító italt nyeltem volna le. Aztán kétségbeesve védekezni kezdtem, hogy megzabadjuljak a szörny erejétől. Felugrottam, a képhez rohantam. De »La Horia!« nem volt ott a keretben, már, csak egy nyugodt, felszában tanulmány-írfétker. Nem tudtam nyugodni tovább: fel kellett kutatni idegema-

ben való kuriai bíráskodásán. Attól tart, hogy a kuriai bíráskodás e legmagasabb bírói testület bevonja a politikai küzdelmek legközebbé és integritásán csorbát ejtést és ezért a közigazgatási bíróságot tartja alkalmasabbnak törvényre.

Természetesen ez a vita se mulasztott el — Komjáthy Béla nélkül. A jelenléte némi megáldást kellett, mert már fél kétfőre jártunk Komjáthy nem tartozik a percekkel mérhető szócsok közé. A katonai bíróság-törvénykönyv reformját sürgette sok egyéb között és — jó maradt a tradíciójához — beszélt két órával járva. Utána aztán holnapra halasztotta a vita folytatását.

A rövid beszéd után Molnár Árpád állott föl egy még rövidbebb, a melynek bevezetése Nagy Mihály tartotta a legérdekesebbet. A törvénykezési epikázések nagyobb arányú fogantatásait ösztönözték és Kecskemét számára esküdtjeiket és ennek a céljaira megelégedő törvénykezési épületet kíván. A király nagyam restancziájának főokat az ügyészek felelőssége miniatyarára vehet és e tekintetben iránymutatásokat ösztönözték. Végül a bírónevelés dolgában Szilágyi Deszö metodásának érvelését sürgette.

Az igazságügyminiszter beszéde.

T. Hazi Magától érthető kötelességet velek teljesíten, midőn most, az igazságügyi költségvetés tárgyalásának kezdetén felszólalok, hogy a megnyilvánulás egy rövid kezdő keretben tenni lehet, megismerem az I. Hazát azokkal a feladatokkal, a melyeken munkálkodni kívánok és törekvéseimet és működéseim irányát a T. Hazának bővebb bírálati alá bocsátom. (Halljuk! Halljuk!)

T. Ház! Nem vagyok abban a helyzetben, hogy az időmönk igérvelem halasszak. A nagyroból, sőt jobbról a kisebb törvényhozási kérdések is, melyek az igazságügy területén megoldásra várnak, négen ki vannak tűzve, sőt azok megoldása már többé-kevésbé előrehaladt stádiumban van.

Különösen Szilágyi Deszö igazságügyminiszter nagy körültekintéssel és erélyvel precíziorra készítette a feladatokat. Folyamlatba tettem, kezdek megkezdeni a törvényhozási munkálatokat egész a szomszédok. Údosa nagy óndassal folytatott a munkálatokat és habár azok több fontos törvény-

rémét, hogy leszámoljak vele, megszabaduljak tőle.

Nem sokáig kellett várakoznom, a viharzó szél „La Horla” barátja volt, azt jelezte, hogy újra jelen van az én előzőim nikotín-lábrókörében. Így is volt, ott áll a szomszéd talon, hogy egy tonnyait képi anyóka kép által azollott; most „La Horla” táborozott a kép vonásában. Szeme nézése csillag volt, erős és látna a nikotín és alkoholt észlelté azonosított. Feltétlenül megadnám a kép rajmáját és leszakítottam a szögrel; elhajítottam az egyik sarokba, hogy asszisztőr a kép ügye és vele meghalt a csillag azonnali zom: „La Horla”, melynek a hold teher fenélyét meg vaktibb ereje volt, mint ott, az asztal körül, a lámpavilágban.

Faradlan pihenetem, lezart szemlépálkával, idejékel: nikotín-lábrókörében, lassan elgyengültem, nem volt oly éles a körüljárás. Egy ideig hallottam meg a kopogósszerű rezgését a szelvényű üreglátnak, de már nem volt oly rémes ereje, mert „La Horla” nem volt ott, hogy kínzóan igazsaga azt az etetlen idegű üvegget. Bagyadtán leküdtém az ágyvonalom, de idegim nem riadtál telt minden recsegésre. Szemen lezáródott a szelvényű rezgés, idegim nem voltak oly erőteljesek már. Lassan kezdtek kinemülni „La Horla” demóni bűvköréből. Mind jobban és jobban éreztem, hogy tempul idegim erőseme, míg teljesen elszelvénylenek lesznek és zsidbatán előledőssének. Nyelvem nem képes már rezzege hang adni; ha

hozási alkalmára vezettek, még nem csekély részben folytatásra is befejezetre várnak.

Főtartásánál fogva első helyen szabadjon megemlítenem az általános polgári törvénykönyvet. Nagy sulyt kell erre tekintetnünk nemcsak azért, mert nagy fontossága és élebe vagy kérdéses lesznek itt megfogandók, hanem azért is, mert e törvénykönyv hivatala lesz arra, hogy az ország területén a magánjog körében létező jogkülönbségek megszűnjenek.

Tudtalomról, hogy a polgári törvénykönyv munkálatai messze a 60-as évek végére nyúlnak vissza; 1890-ban és azután Szilágyi Deszö igazságügyi miniszteressége alatt több szakleírta a polgári törvénykönyv egyes részzeiről készített tervezetet, a melyekből azonban, a házassági törvény kivételével, törvény nem lett. Erdély Sándor igazságügyminiszter ezen munkálatok folytonosságát és egytelítéséről óhajtan biztosítani, 6 Fellege legelőssé bejegyeztesen egy állandó bizottságot szervezett az igazságügyminiszterium kebelében, a mely 1897. óta szakadatlanul működik és számos szerkesztőbizottsági és teljes ülésben fontos kérdéseket vitatott meg.

En magam is abban a nézetben vagyok, hogy ezt a nagy feladatot csak szakadatlán munkálkodással lehet megoldani. A szerkesztő bizottságnak tagjai meg először részre kijelölték a feladatokat, hogy a polgári törvénykönyv első előadói tervezete meg ez év első lelében elkészüljön. En ezt az ígéretet magam részéről is el fogadtam. Nemcsak azért, mert nem akarom a munkát zavarni, sőt azt tolem telhetőleg elő akarom mozdítani, hanem azért is, mert nagy sulyt fektetek arra, hogy az eddigi tanácskezéssel eredményes törvényeszerő alakban, szakaszokban szövegezésre előtökkel feljűjék.

Ha ez megvan, akkor lehet majd megállapítani, mi történik e munkával, milyen terjedelmű, milyen beható bizottsági tárgyalások szükségesek a végbél, hogy ezen különböző szerzők által, habár előzetes tanácskezés alapján, készített tervezetek egymással összhangba hozhatók. Mindenesetre szükségesek tartom azután, hogy e munkálat a nagyközönség nyilvános bírálati alá bocsátassák, és hogy egyes részre megalkotni körök is meghallgattassanak. (Helyes!)

Az általános polgári törvénykönyvről kapcsolatos a kereskedelmi törvény revíziójának kérdése. (Halljuk! Halljuk!) En a kereskedelmi törvény revízióját nem akarom a polgári törvénykönyv teljes elkészülte utáni ideje halasztani. (Helyes!) A kereskedelmi törvény és a polgári törvénykönyv köre egymást több tekintetben fedti. Főltötte kívánatos, hogy ezekben a részekben a polgári törvénykönyv és a kereskedelmi törvénykönyv között az eltérések csak a legszükségesebbekre szorítkozzanak.

megszólalnék, ezrem, hogy hangszámlalóval szűletem a hang; de nincs; mit mondjak, nincs; kinek felétek, kérdő tekintetem nem győrtöknek.

Hosszantartó esend van kötöttem, jóelő nyugalom idegimben. Nagysokára ezrem csak, hogy arczourra bagyadt, szél fenyl esik, de ez nem bírja lelényit szeméimét, azok lezárva maradnak.

A szomszéd szobában hait lakopogós halatszik, mintha többem járándó a szobájodjón, megzavartak, hogy feltűnjik egy ajtó, aztan valami zokogósságon nesz őti meg fülelmet. Sorolják egymásban; valaki „La Horla”-t látja, ezt az emberit, izejtő remet.

A lepsző több emberek jönnek, ajtom lelé tartanak, már előtte vanom, hogy beynnyassanak, de lassan eltávoznak megint, vagy a másik szoba belsejébe ternek. Megint jön valaki, megáll ajtom előtt, lassan kopogtatja ajtom falát, az recsegesszerűen zörög. — En megszözlök.

Tudom, meghalt... ezrem, hogy halottszag uszik a levegőben...

Válasz jön rá:

— Igen, egy óreg asszony meghalt a másik szobában.

Nevetl nemzék, mikor újra szölköz: — Nem, nem, en tudom, ki pusztult el! A rém, a szörnyeteg, a nikotínselem, az alkoholkirály: „La Horla”!

Szükséges ez a jog egyszerűsége és ebből folyólag az alkalmazásban való biztonság érdekében. Ézert nézetem szerint szükséges, hogy e két munkálat egymásra való tekintettel készíttessék el és ezért mihelyt a polgári törvénykönyvnek első tervezete elkészült, azonnal munkálaliba szándékozom vétetni a kereskedelmi törvénynek revízióját is. (Helyes!) azonban ugy, hogy e két munkálat parallel haladjon egymással és egyik a másikat ne zavarrja, sőt bizonyos irányban, t. i. azon irányban, a mely a magánjogi törvényvel kevésbé függ össze, már korábban meg lehet tenni az előkészületeket a kereskedelmi törvény revíziója névre, így megemlítem, a mi a részvételtársaságok és a szövetkezetek jogait illeti. (Helyes!) (Jebből.)

A polgári eljárás körében Szilágyi Deszö igazságügyminiszteressége alatt tudvalegűleg nevezetes lépést haladtunk; értém az 1893: XVIII. t.-cz-ben megalkotott sommas eljárást, mely a polgári perek túlyomná nagy számban a szóbeliség és közvetlen elvet megvalósította. Ez a lépés, mondhatjuk T. Ház, hogy bevált. A ki nem is nezi a dolgokat túlságos rósszában állapóban és a ki nem is akar szembe hunyni a létező hiányok kénytelen lesz bejelenteni, hogy ez a törvény nagyban és egészen megfelelő a mi viszonyainknak és hogy polgári eljárásunk reformjánál ebben az irányban kell tovább haladnunk.

A teljes polgári perrendtartás tervezete szintén meg Szilágyi Deszö miniszteressége alatt elkészült. Ez a tervezet 1893-ban nyomatásban is megjelent, azóla egy bizonyos ideig pilótatörvényként, hogy a sommas eljárásban szerződéses tárgyalataknál emél a munkálatnál érvényesíthető legyenek, így tehát egyelőre csak arra lehetett szorítkozni, hogy ezt a tervezet az ügyvei kamaráknak, a lelé bírósnak és törvényeszeknek véleményezésre végett kiadassék. Ezek alapján a vélemények már beérkeztek és ezek az igazságügyminiszteriumban már föl is dolgoztatott, úgy, hogy ma már csak fnyelembetűvel van a revízió munkálatai folyék.

En, T. Ház, teljes erélyvel, minden ügykezeléssel azon leszek, hogy ezt a törvényjavaslatot a T. Hazának mielőbb bejuttathassam, (Éljen helyes!) hogy így megszüntethessék azt az anomáliát, a mely sokáig önn nem tartható, s a mely hosszú ideje nem is volt tervezve, hogy t. i. a polgári pereknek azonos természetű ügyekben a bíróságok különböző eljárás elvek alapján keressek az igazságot. (Igaz! Igen! Jóbb! Jébb!)

A polgári perrendtartás tervezete a fizetési meghagyásokról szóla eljárást is főtvenni és egyszerűsíteni azt revidálni is szándékozom. (Helyes!) En, T. Ház, mondok le arról, hogy ez az eljárás, a mely ez idő szerinti nálam nagy erődönnyem nem mulatból föl... habár évenként már vagy 100—1700000 fuzeti meghagyást kárnék, hasznosítható lesz, hogy a világon ártóságok ilyen módon, egyszerűen, oleon behajthatók lesznek, és hogy ezáltal a bíróságoknak munkiterhe csökkenteni fog.

Szintén a polgári eljárás körébe lesz felveendő a házassági eljárás is, (Helyes!) a melyre neveze Szilágyi Deszö igazságügyminiszter szintén egy tervezet készítettelle, a mely most már rövidité illesztették az általános perrendtartásba.

Ügynacsak az általános perrendtartásba lesz felveendő a házassági eljárás is, illetőleg azok az eltérések, a melyekből az általános eljárás a bányágyekben alkalmazható. Ellenben a közgegyi eljárásra vonatkozó bizonyos szabályokat, továbbá a többesbírósságok hataskörére és eljárására vonatkozó szabályokat észlelésszerűen mutatkozik a polgári perek eljárásról szóla törvényvel egyidőleg megalkotású és benyújtandó előterjesztési törvényben szabályozni.

Es ugyaníly vélemén a kiskorússág meghozászábitási és gondnokság alá helyezési ügyeket is szabályozandónak, ezt tudniuk azért nem célszerű főtvenni a perrendtartásba, mert szabályozása szorosan összefügg az általános polgári törvénykönyvvel és így előrelátható csakhamar revízió tárgyát fogja képezni. (Helyes!) a haladékon.

A bíróságrészvényi eljárásról is gondoskodni szándékozom de arra vonatkozólag, hogy az eltelbeletési törvénybe, vagy pedig a polgári

peres eljárásról szóló törvénybe vezsem-e fel, avagy pedig külön törvényt fogok-e tervezni, most még nem nyilatkozhatom. Semmi esetre sem akarám azonban a kérdéssel a polgári perrendtartás megalkotását hátráltatni. (Helyes.)

A polgári peres eljárás körébe tartozik még, illetőleg annak kapcsolatos a végrehajtási eljárás némely irányának pótlása és orvoslása. Különösen szükségesnek vélem, hogy a végrehajtásokat általában, főleg pedig a kisebb végrehajtásokat oltosabba tegyük. (Általános helyeslés.)

Kívánom továbbá az alaplajni igényrepek számát csökkenteni és ezután némely könyv hiányokat orvoslani.

A végrehajtási törvény tüzetes revízióját nem tartom időszerűnek. Elképzelte avól, hogy az a törvény nagyon és egészen beáll, szükséges lesz mindenesetre a törvénynek revíziója az általános polgári törvénykönyv megalkotása után, mivel több tekintetben vonatkozás van a két törvény között.

Ha a szobeli közvetlen eljárás a büntető és polgári peres egész vonalon meg lesz valósítva, akkor véleményem szerint az ügyvédi kar meg fogja nyerni azt a tért, a melyen a jog igazságszolgáltatásra nézve annyira fontos, nemcsak hivatással teljesen kifejtethető és a melyen az egyes erkölcsi és szellemi lönyökkel nemcsak versenyezni kelhetnek egymással. (Teljesz.) En azt hiszem, hogy ez is hozzá fog járulni az ügyvédi körök megújulásához.

Nem hiszem azonban, t. Ház, magam sem, hogy ezzel az ügyvédi kérdés egészen meg volna oldva. Az ügyvédi rendtartásnak naprendre levő revízióját én is szükségesnek tartom, meg pedig oly irányban, hogy a kamarai szervezeti megújítások, hogy így az ügyvédi kar életképességét és prosperitásától jelöltelét ön-maga változtatása meg (Helyes.) és lehetőleg önmaga orvoslása bajait. (Általános helyeslés.)

Felélt az ügyvédi karnak némely méltányos óhajai is teljesítendők lesznek. De nem fogja a főbajt, a mely a tulajdonesben rejlik, megoldani. Némileg enyhíteni fogja a bajt, véleményem szerint, az egyetemi tanulmányok oly berendezése, hogy a jogi tanulmányok ne lehessenek mellesleg elvégzői (Helyes.) és némileg orvoslani fogja, az hiszem, e bajt az is, hogy ha az ügyvédi és bírói kvalifikáció a gyakorlati tekintetben is egységesítik. (Általános helyeslés.)

A büntetőjogi téren, t. Ház, egy fontos, használatban feladatul akadt szemben és ez az új büntető perrendtartás életbe lépése. (Halljuk!) Halljuk!) Tudvalevőleg az 1897-ben megalkotott életbe lépési törvény szerint ezen életbe lépésnek legelőször 1900 január elsején meg kell történnie. En minden érömmel azon leszek, hogy ez az életbe lépés meg is történhesse. Nem hallgathatom el azonban, hogy ennek ez idő szerint meg nagy akadályai vannak. (Halljuk!) Halljuk!) Ezek közül első helyen az esküdjéki tárgyalási terv és alkalmas helyiségek hiányait kell megemlítenem. Ha itt magasabb igényeket tartunk szem előtt, akkor ez az akadály kiküszöbölteni volna, mert 65 törvénycikk közül csak 23-nak van teljesen megjelölve helyisége.

Ha azonban igényeinket a legszükségesebbre, a minimumra szallítjuk le és ezt kénytelenek vagyunk tenni, mert különben hosszú évekre kellene elhalasztani a büntető perrendtartás életbe lépését, akkor ez az akadály véleményem szerint, nem létezhetne. Minthogy a dolog ma már sürög, azonban hivatalba lépése első napján intézkedtem, hogy ez a helyiségek kérdése kiküldöttem által a helyszínen megvizsgálatták. Kiküldöttem tölveleim ma már legnagyobb részt bezerkeszt és ez alapján konstatahatom, hogy a helyiségek kérdése általában ve megoldható lesz, részint kisebb általánosítások, részint berétek, részint városi és megyei helyiségek igénybevetése által. Csak egy-egy olyan hely van, van, ahol a megjelölés módját ez időszent meg nem lehet megállapítani.

Meg kell itt említenem, t. Ház, hogy a helyiségek általítása és a szükséges berétek több költségnek fognak igénybevenni, mint a mennyi a költségvetésben a törvényalkotás fölterelés és beutóztatás címén fölvőlelel Tudnálák 40.000

forinttal több költséget fog igénybevenni, a mely körülbelül további 50.000 ítra fog rugni. Egyebrent az a költségvetés miniszteri indoklása is ezt a 40.000 írtot, mint a legalacsonyabb költségek számított jelzi. Mivel azonban való életben előfordulhat, az idő szerint még nem adhatok, csak arra kell szokoroznunk, hogy bejelentsem a t. Háznak, miszerint kénytelen leszek itt a hitelt tölteni. (Helyeslés.)

Mint öröndetes tény szabad legyen bejelentem, hogy az esküdtek ösziára az egész országban bejelölteték és pedig azáltal a kedvező eredményel, hogy minden törvénycikk felőten először számu alkalmas esküdtek találhatók, ugr. hogy az esküdjébszörökörö szoló törvény 34-ik §-ában adott azon engedélyvel, hogy több törvénycikk területéből egy esküdjébszörökörö kerülte alakíthatók át, nem lesznek kénytelen élni; sőt meg is az engedélyt is, hogy az esküdtek mentességét fölíggeszthetnek, csak egy-ek törvénycikk területén leszek kénytelen alkalmazni.

Egy további akadályát a büntető perrendtartás életbe lépésének a szükséges rendelkezések elkészítése képezi. Nagyon nagyobb és több kisebb rendelet lesz szükséges. Nagyból rendelet a büntető bíróságok ügyviteli szabalyzata, továbbá az ügyési utasítás, a büntetések végrehajtására vonatkozó rendelet, ezeken kívül az életbe lépésre az elláték előéletének a nyilvántartására vonatkozó rendelkezés stb. Ezen rendelkezés első tervezete, mely különben a megbízott szakemberek tanácskozásán már készreállt ment, nagyobb részt elkészült és azt hiszem, hogy megjelölést munkával meg egy időben lesznek teljesen elkészíthetők és kibocsáthatók, hogy a törvény életbe lépéséig megintegy három hónap fog maradni.

Gondoskodni kell továbbá a lehetőség szerint a hátralekötök megcsinálásáról; azaz nagy munkát fog adni a szükséges személyzet kiszemlése. Nemcsak a koronabírók, a főbírók, hanem a bíróságok, hanem a nagyszámú ügyészek megbízottak kiszemlése is.

Nem hallgathatom el itt, t. Ház, hogy a büntető perrendtartás életbe lépése nagy költségvetés fogja terhelni a jövő évi költségvetést.

Biztos számítás meg nem tehető; lehet, hogy 800.000 ítra, lehet, hogy egymillióra fog rugni ez a költségvetés; en mindenesetre igaznak fogok, hogy a mennyiben ez a szált meg nem hiszünk, a lehető legnagyobb takarékossággal járjak el.

A büntető perrendtartás életbe lépésével kapcsolatosan meg kell említenem, a büntető-perrendtartás, a melynek megalkotása éppen a büntető-perrendtartás életbe lépése olytan sürögőse vált. Tudvalevőleg, hogy a büntető-törvénykönyv életbe lépése óta a gyakorlatban kiderült, — jelölő viszonyaink kövöközében is — hogy az nem mindenben lelet meg a kívánalmaknak. Ehhez járja a tudomány haladása, továbbá külföldi törvényhozások sikeres példája, a melyek szinten azt mutatják, hogy büntető-törvényünk egy és más irányban pótlásra, kiegészítésre szorúl. (Igaz! Ugy van!) A munkálat már 1889. óta folyik, a most sürögőse vált, különben azért, mert, mert el lehet arítani, hogy az új büntető perrendtartás jogorvoslati rendszerre alap létküldöttheberrel fogja megörni a felsőbíróságot.

A büntető törvénykönyv minden intézkedésének módosítása ezt a bajt mindenesetre enyhíteni fogja. Felemletem, hogy némely bünteték és pedig gyakran előforduló bünteték büntetése a gyakorlatban különben is túlszigorúan mutatkoznak, az leszállított lesz. (Helyeslés.) Ez így ezek hangosok lesznek a minősítendő, azaz a bíróságok írtakészítése által van. (Élénk helyeslés.) Egy hár balold. A büntetés jogorvoslati rendszerre alap létküldöttheberrel fogja megörni a felsőbíróságot munkatérben enyhíteni fogunk. (Élénk helyeslés.) Ide tartoznak különben a lopás némely enyebb esetei, a hatóság elleni erőszak enyebb esetei. (Élénk helyeslés.) Ugrészint csökkenteni fogja a felsőbb bíróság munkatérét a teljesítés életben intézményesítés által van. (Élénk helyeslés.) A mely külföldi példák nyomán különben is lelete kivánatos és a mely a jogszövegekben közbajhat képez. (Ugr van!) Ugr van!)

A nagy kodifikációs munkalattal mellett véleményem szerint az igazságszüri kormanyunk nem szabad szemelt hunyia azon követelmények

előtt szem, a melyekkel a mindennapi gyakorlati élet, különösen a gazdasági élet joggal képhet a törvényhozás elé. Az élelben előforduló bajok orvoslását nem lehet az én érőndetés szerint, azon alapon, mert kövököztek terveztek, a melyek majd több mútra esznek a bajokat orvoslói fogják, elhalasztani, mert az élet szükségletet nem lehet tervezetlénél és ismeretlénél kielegíteni, hanem csak közvölénél a dolog leonyelt találo intézkedésekkel, és ön föladatainkon fogom ismerni, hogy ott, a hol ilyen bajok vannak és a hol ezek törvényhozási intézkedések orvoslándók, nevetésben lehet közvölénél kielegíteni az rendeltetést után nem lehet azokon segíteni; a hol nem lehet elvárni azt, hogy a judikatúra a létező törvények keretében orvoslóhatja azokat; a hogy mondom, ezek tekintetében a törvényhozás elé megjelölő törvényjavaslatokkal lépnek.

E föladatak között különösen megemlítem a telekényvek rendezését. (Helyeslés.) Tudvalevő, t. Ház, hogy a telekényvek rendezése két irányban folyik. Egyrészt a betétsezerkesztés, másrészt a helyesbítés útján. A betétsezerkesztés 11 éve van folyamatban és 14.373 községben s önálló pusztában vezetett eredményre edig a telekényvek rendezése. A helyesbítés 1893 óta, tehát hat éve folyik és körülbelül 600 községben vezetett eredményre. Itt különben meg kell említenem, hogy nem konstatahatom, az hogy a helyesbítés törvény megrevnyer volt bírók hatalmát a részletes helyesbítés által, különösen kapcsolatban az örökösödési törvényekkel. Ugranis, ha ingatlan tartozik a hagyatékok, akkor hivatalból megindítandó az eljárás és ezen eljárás folyamában a helyesbítés is a tényleges bírtoknak megjelölő hivatalból viendő keresztül.

A betétsezerkesztés eredménye mindenesetre sem exsztrivum, nem mutatkozik kövöközésként. (Igaz! Ugr van!) jobbold. Itt a reá fordított költségvetés nézetem szerint, nem áll arányban. (Ugr van! Ugr van!) De az általános helyesbítés eredménye nem mutatkozik kövöközésként, különben a mi az intenzitázt illeti, mert azt tapasztaltam, hogy a kimutatások szerint, a melyek a helyesbítésről készöltek, a létező telekényvek a mennyiségben a gyakorlati állapottól közözt nem orvoslottak mindent.

En most itt nem akarom ezeknek a bajoknak az okait kifejtteni, valamint az orvoslásra nézve igénybe vendő eszközöket sem akarom itt bővebben letejetni, csak jelezni kívánom, hogy a telekényvek rendezése különös gondoskodással tárgyat fogja kezni. (Helyes.)

Egyéb kérdések közé, melyek, nézetem szerint, meg sürögőse volnának, tartozik nevetésben a keresedelem miniszter t. kollégáján által is fel-emeltetett törvényjavaslat a bírósági vállalatok felügyeletéről (Helyes.) és némely kapcsolatos kérdésekről, továbbá ideartozik az ármezételegyletek szabalyzata. Tudvalevő dolog, hogy az árunkak részletfizetés, részlet-ívek mellett való eladásával milyenes sőt visszatérés kövökötik el. (Igaz! Ugr van!) En azonban nagy szánt helyiségek tartja, hogy ez utóbbi törvény megalkotása által védjük meg a nagykövöközéséget különösen a magán kevésbé vedeni tudt, kevésbé intelligens községben a jótalán kizsákmányolást. (Élénk helyeslés.) Szintén fontos a fizetéskeplten adósok kiros fölterelés megmátadására vonatkozó törvény megalkotása, a mi különösen keresedelem körülököl is nagyon sürögőse.

Egyéb kérdéseket itt most nem tervezek megemlíteni, csak azt említenem, a mennyiben azok a földmívelés-keresedelemmel összefüggnek, mindenesetre t. kollégáimmal, a földmívelés és keresedelem miniszter urakkal egyetértésben szándékozom részben eljáritni. (Helyes.) a jobboldal.

Ezzel nagyjában zároltam azt a tért, a melyen működni kívánok. Jól tudom, hogy itt csak a kereteket imárvettem és hogy nem az a lényeges, hogy ezek a keretek egyáltalán betöltsenek, hanem a lényeges az, hogy ezek a keretek megalkotás után nem lehet törvény megalkotás programját nem adhatok, mert hiszen ez annyit volna, mint megjelölő javaslatokat előterjeszteni. Azonban az irányelvek egyszemélyiek, a melyek követni szándékozom, még kövöközésként nem tartom a t. Ház elé tejeszteni. (Halljuk!) Halljuk!)

Magától értetődik, t. Ház, hogy minden körvonalak az élet szükségleteihez kell alkalmazkodni, hogy simulnia kell a mi viszonyainkhoz, különösen a mi népünk sajátjához és hogy ennek megfelelően a történeti intézményeket is, a mennyire azok a modern kor igényeinek megfelelőek legyenek, meg kell érní. Ezek mellett különösen hangsúlyos kivárat az, hogy részéről bizonyos önkormányzatok szükségessége a törvényhozás terén.

Én, t. Ház, nagy gondot akartok arra fordítani, hogy a szükséges eredményt a lehető leggyorsabb és legolcsóbb eszközökkel érjük el. Olcsóknak kell az eszközöknek lenni, nemcsak pénzügyileg, hanem a munka szempontjából is, mely az állam és az emberek részéről az eredmény előlértéért fordított Sulyt akarok feltetni a józan tákarakosságra, a mi nem azt jelenti, hogy takarékoskodni kell, a hol a cél előlérté befektetés, habár nagyobb befektetés tesz szükségessé. De mindenestre melőzni kell azt, a mi fölösleges.

Ebből a szempontból, nézetem szerint, melőzni kell a törvényhozásban mindent, a mi fölösleges, nevezetesen a törvények találgatás részletezését, a találgatás kuszait, melőzni kell az intézményekben a fölösleges megközelítések, mert ezek komplikáltá teszik a jogot és így alkalmazásában bizonytalanná és megzavartá azt, hogy a nép köztudatában átmenjenek és hogy így a népek mintegy vérvé váljanak. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ide tartozik, t. Ház, az is, hogy az intézményeket úgy kell megalkotni, hogy azok lehetőleg önmagukat tartsk, hogy ne kívülről jövő mesterséges módon tartassanak fenn, hanem már az intézmény magában hozja életképességét. (Helyeslés a jobboldalon.)

Fásolti Soma: Vissza kell vonni a rossz rendelkezéseket, a mielőtt kiadnak.
Pásztor Sándor: igazságszolgáltatás: Jól tudom, t. Ház, hogy ezek csak általános elvek és hogy minden attól függ, hogy ezek a rendelkezések miként vitetnek keresztül. A t. Háznak, remélem, lesz módjában egy s más irányban megőlni, hogy vajon igényemet kérés lesz-eke bevaltani.

mi t. Ház, az adminisztráció illeti, (Halljuk!) Halljuk! a szétszókoltság, igen nézve csak nagyon röviden néhány szóval terjesztek ki. Már említettem, hogy a törvényhozásban bizonyos önkormányzatok meg tartanak. Én vonatkozok különösen arra is, hogy oly intézkedéseket kell tennünk, a melyek az adminisztráció lehetőleg egyszerűsítik. Az adminisztráció körében is különben, a mennyiben az rendelkezés is vezetettik, feladatának fogom ismerni, hogy a jó, gyors, szabatos adminisztráció — ennek alakítása hatáskörbe tartozik — minél egyszerűbb eszközökkel érsek el.

A mi a bíróságoknak és az ügyészeknek felügyeletét illeti, e részben a törvényhozás szándékomban magamat tartani, annak szellemében fogom azt bejelenteni. (Halljuk!) Halljuk! a szétszókoltság). Tehát érintetlenül kívánom hagyni a legnagyobb akurózitást a bíróság függetlenségét. (Általános helyeslés.)

Emlenem gyakorlati kivárat a felügyelet abban az irányban, hogy az igazságszolgáltatás szabatos mérére főtartassék és a hol gyors segyéne van szükség, ott törvényben biztosított jogomnál fogva közelről is szándékozom intézkedni: a közép és felső felügyeleti hatóságok kikérésével és az azon felül is, a hol szükség és a cél másképp el nem érhető, minden intézkedésben a közérdeket kiváraton kizárólag szem előtt tartani s hogy minden irányban a legnagyobb igazságszolgálat eljárnai, de egyszerűsített méltányosan is.

Talán nagyon sokat is ötletem föl beszédeben, t. Ház, (Halljuk!) Halljuk!) és mégis a hiba talán nem engem terjed. Mert ha körülfonták, a feladatok, melyek megoldandók, oly nagy számúak és olyanra várnak, hogy nehéz meghatározni, hogy melyiket kelljen előlérté helyezni. És a feladatok megoldása minon irányban van szükségünk jár. Nagy körültekintést, nagy munkát, óvatosságot, de egyuttal bátorságot és erélyt is föltételez.

Én, t. Ház, ezen feladatokon sikeresen működök csak akkor vélek és akkor remélem, ha a t. Ház ezen irányban, törvényhozásnak nemcsak általánban helyeli, hanem ha a t. Ház tagjai engem bölcs tanácsokkal, tapasztalattal szívesek

lesznek támogatni, hogy így feladatunkat közmegeleddéé válhassuk meg. Ebben a reményben bízotokom a költségvetést elfogadásra ajánlani. (Élénk helyeslés és eljénzés, szónokot számosan utóvalik)

Utca-keresztelés.

Kolozsvár, Ápril 13.

Az egyiknek is igaza van, a másának is. Tudnillik annak is igaza van, a ki minél kevesebb új utca nevet akar, s annak is igaza van, a ki többet óhaj.

Kolozsvár város utcáinak újra-keresztelésével a városi képviselő-testület holnap fog bajlódni.

Azért mondom, hogy *bajlódni*, mert igazán egyike a legnehezebb kérdéseknék. Nem azért, mert egyiket az új nével fölruházni, onnantól nem lehet közlésben senki sem, a ki ismeri a kolozsvári utcáknak igen gyakran valóságos neveit. — A sok *külső és belső*, *alós és felső*, *hosszú és kurt* meléknevel ellátott utcánév nemcsak komikus, tölég az idegen előtt, nemcsak sok zavarrá ad alkalmat, de egyáltalában nincs többé semmi jogosultság. Hajdanában, a midőn a Belvárost még falak vették körül; akkor szárazotk az a név példái, hogy a belvárosban levő Magyar-utczát elneveztek Belmagyar-utczának, a folytatászt képező utczát pedig Külmagyar-utczának. Ma már ennek többé nincs semmi értelme. Ilyen, egy név s helyesebben: azonos név utca éppen 45 van. Ezeknek tehát ketségtelenül új nevet kell adnunk. Nem lehet több, mint legelőnőbb egy Szappan-utca vagy egy Buza-utca, vagy a Király-utca.

Erre nézve tehát mindnyájan egy véleményben lehetünk.

A második alapelv az újra-keresztelésnél az kell, hogy legyen, hogy azokat az utczákat is nevezük el, a melyeknek ez idő szerint még egyáltalán nincs nevük. Mert van ám ilyen is mintegy 10 utca, csak a Belvárosban 3.

Már most az a nagy kérdés, hogy milyen nevet adjunk az azonosnévű és a névelen utczáknak?

Vannak, a kik új név gyanánt csak új nevezetű történeti nevek neveztek tartanak jogosultnak. Ez a kizárólagosság álláspontra, a mire nézve különben nincs is példa sehol a világon. Hiszen még világvárosban is igen sok utczának van más neve, mint történeti; Párisban, Bécsben van; Malom-utca és vannak más népies elnevezések. Különbön is en azt hiszem: nincs miért volna pazarul banni a történeti nevekkel. Sapienai st.

Éa tehát mindenesetre megengedhetök tartok úgynevezett jó magyar népies utczaneveket is, a melynek más magyar városokban is fordulnak elő. És itt aztán főtölög a rövidség; ket, legelőnőbb három tagu szóval nem cselzerű hosszabb utczanevet választani.

Az a javaslat, melyet a tanács, dr. Nagy Mor

kollegám dolgozata alapján terjesztett elő és a melyet a szakközlettség is eldolgát, a főnébbei alapelveknek és tekinteteknek teljesen megtele. Lehet ugyan egy és mas tekintetben valakinek más nézete is; lehet, hogy egyiknek ez az új név, a másának a másik nem tejszik; de ismétlem: nagyjában el lehet fogadni az egész dolgozatot.

A történelmi kegyeletnek is elegendet tesz a javaslat. Ugyanis, összesen van Kolozsvár 224 utca és tér; ezek között azonosnévű és névelen utczák — mint már említettem — éppen 58 van. A javaslat össze-vissza 69 új utca nevet ajánl, tehát csak 11-gyel többet, mint az egy névelű és a névelten utca. Ez nem sok, ennyit minden habozás nélkül el lehet fogadni. Ha már 58 utczának ügyük kell új nevet adni, pedig kell, mert vagy nincs most nevük, vagy 3—4 utczának ugyanegy neve van: akkor még 11 utczának új nevet adni, is nem tulias.

A új nevek között, melyek javaslatba hoztak, 37 név történeti név: *Árpád*, *Hungari*, *Mátyás király*, *Ápafi*, *Zápolya*, *Heltai*, *Kölcsei*, *Bethlen*, *Inabella*, *Bocskai*, *Kendi*, *Káncz*, *Báthori*, *Dóci*, *Ferenec*: ezek az utca-nevek mind a régmúlt idők dicsőségét és emlékeit juttatják eszünkbe; az újabb történelemből viszont *Dok Ferenc*, *Kossuth Lajos*, *Wessely*, *Mezős Péter*, *Arany János*, *Baross*, *Eötvös*, *Trefort*, *Esterházy*, *Tölgli*, *Rudák*, *Sáni*, *Brasavi*, *Krisz-utca* nevei ugyanbikori jeleinkre keltnek emlékeztetni. Végre a népies hangzau neve közöl csak a következőkkel emlitem föl: *Buza*, *Vár*, *Mester*, *Barát*, *Szappan*, *Kertész*, *Lilium*, *Pusztai*, *Dobány*, *Honvéd*, *Cimbalomb*, *Régi*, *Sip*, *Munkás*, *Szénláb*, *Tambur*, *Malom*, *Mészáros*, *Kalautos*, *Galamb*, *Hajós*, *Székely*, *Vereb*, *Csóka*, *Raktár*, *Kárpát*, *Meszlony*, *Kolozs*: mind olyan nevek, a melynek számos városban fordulnak elő, mint utczanevek és nálunk is a legtöbbnek némi vonatkozása is van arra az utczára, a melynek a számára ajánlatunk, ezek közül a legtöbb a külvárosi egészen névelen vagy azonosnévű utczák számára hozatik javaslatba.

Végre három utczát a szakközlettség *ó Fellege a király*, (a mostani Nagy-utczá), egy másikat (a mostani Baci-utka vagy Horcagorovai-utca) nehaj boldog emlékt *Ezsbét királyné* és hiedelvi új utczát nehaj *Rudolf* trónörökös nevééről ajánlank elnevezni. Ehhez azonban, azt hiszem, a legelőbbsi beelőzteszer is szükség van.

En tehát, ismétlem, az előterjesztett javaslatot egész berjedésben, minden változtatás nélkül eldolgathatónak tartom; s ajánlom is ezt az eljárást (t. i. az en bloc elfogadást). Ellenkezé esetben, ha t. i. az *egyfői* izlés és ölé terjed visszszik a t. vitát; felek, hogy a régi javró kérdés talán egy év alatt sem lesz megoldva. A megoldás pedig azért rendkívül sürős szükség, mert a város új, korreké térképe már regén kész van s addig nem lehet sokszorosítani és ekként stádni a közházsalnak, a míg az utczák új elnevezésére nézve még nem állapodik a képviselőtestület.

Solomon A.

HIREK.

Kolozsvár, április 13.

Városi közgyűlés. Kolozsvár törvényhatósági bizottsága tegnap délután *Bélli* Ákos górló löspán enklóte alatt rendkívüli közgyűlést tartott a fogyasztási adók bevérdás tárgyában. A megtartott versenytárgyalás már ismeretelmét eredményt, a szakközlettség és a tanács ja-

vasalátval, *Fekete-Nagy* Béla tanácsos terjesztette elő, a javára, hogy a *Bérlét Lovai* Sámuel és *Ruska* Lajos vállalkozóknak adassék ki évi 152,222 Irt 22 kr bérelt.

Boros György tanár úrrend a második versenytárgyalás megnyugtató eredményének, mindazonáltal követi azt a kérdést, hogy nem volna-e helyes a regáltak házilag kezelni, mivel a beadott ajánlatok magas összegei azzal a reménnyel kecsegtettek, hogy meg kedvezőbb eredményt lehetne esélyes házi kezelés útján elérni.

Szabó Sámuel fölvilágosítást kért arra nézve, hogy a szabályrendelet miniszteri módosítása esetére van-e gondoskodva arról, hogy a bérlét fölmondható, esetleg módosítható legyen.

Albach Géza a szakosztályok és a tanács javaslatát támogatja, s *Boros* Györggyel szembe a házi kezelésre való kísérletezés veszélyességére mutat rá.

Az előző megnyugtató fölvilágosítást adta a *Szabó* Sámuel kérdésére, mire *Benigni* Samu azt indítványozta, hogy minden esetlegesre való készülettel vegyék bízzák meg a tanács a házi-kezelésre vétel szabályzatának tanulmányozására és kidolgozására.

A közgyűlés ezután az utóbbi javaslatot, a tanács előterjesztéssel együtt, egyhangulag elfogadta.

Majláth Gusztáv gróf érv. páspók ma a d. e. 1/11 órakor *Boró* Béla apát-pátkónas kíséretben látogatást tett *Szeceana* G. polgármester-nél, s a látogatás folyamán hosszabbab értekezést polgármesterrel a város és a kath. egyház ügyeiről. A beszélgetés alatt a püspök belegegyezett abból, hogy a katolikus egyházszóköz a séttételen értebbé fogják telni az részét az egyház átengedje a séttétel számára. *Majláth* gróf azonkívül megállapodásra jutott *Szeceana* polgármesterrel a nagy-utczában építendő szeretetház s a Kőváry-telepen felállítandó templom dolgában is.

Az Emko igazgató választásánya tegnap d. u. 3 órakor a városban gróf *Béldi* Ákos előnölkete alatt népes és soktázas gyűlést tartott. Tegnap d. u. tárgyalat ugyanis a költségvetést és az ideai segély-kérvenyeket. A fontos pályáról honlapj szanunkban részletesen leleltárunk. — megemlítjük azonban már most, hogy a költségvetés szerint a folyó évben felhasználható segélyösszeg 68,313 Irt 83 kr. Ebből azonban a nagyobbik rész le van kötve az eddigi alkotáskora és jarmókönyvekre, úgy, hogy meg csak 13,990 Irt 81 kr a t. évben új segélyekre felhasználható összeg. Ennek egy része fölött is határozott má a választásny tegnap élese.

Egyetemi matiné. A Mensa Academica és az egyetemi kör javára L. hó 23-án d. e. rendezendő matiné, a melyről röviden már megemlítettünk a vármegyei híradás díszterében fog megtartatni. A matiné, a melytől iránt a közönség körében igen nagy érdeklődéssel vártak, előreláthatólag minden tekintetben fényesen fog sikerülni.

Szerencsés sorsjegy. Az osztálysorsjegyek legutolsó húszán 10,000 koronát nyert a 8046. számú sorsjegy. A szerencse ezáltal *kolozsváriak*nál tüntetők ki kegyeivel. A szerencsés 8 nyolcad sorsjegyet ugyanis *Szántó* Bertalan és *Gusztáv* dohány-nagyüzemébe adta ek, mely az összegét a sorsjegy-tulajdonosainak a sorsjegy visszaszedása alkalmával adni kifizeli.

Elváltja az erőt. *Baldas* Endre deák asszisztens tanácsos kért az irántoktól, hogy kérésére azokat kérését úgynai. A grammatikai gyakorlat sikerült is, azonban a nő kabátjának belső zsebében levő éles védó úgrás körében fölfelé fordított átvétel mintegy 8 centiméternyire a fü k arimbába hatolt s ott a nagy vízszert, az idegeket és az izmokat teljesen megrongált. A

szerecsentlenül járt át azonnal *Kolozsvárra*, a *Karolina*-kórházba szállították, a hol operációk végeztek rajta s így valószínűleg, a nagy vérvesztés dacára is, életben marad, azonban jobbkéjjár egész életében csak könnyebb munkára használható.

A kolozsvári Nemzeti Színház hósei. Hogy a kolozsvári Nemzeti Színház személyzete nemcsak apostola, hanem hőse és martírja is volt egykor a nemzet ügyének, kevesen tudják. A szabadságharcban, írja a *Történelmi Lapok*, 18 férfi tagja volt a kolozsvári nemzeti színháznak. Ezek közül az első hívözvára nyolczan állottak be a honvédek és részt vettek a harcokban. Negyven közülük hős halallal haltak meg a csaták tüzeiben, négyen pedig sebekkel megrakta tértek a fegyverletétel után vissza. Itt közülük azok neveit, a kik katonák lettek, ítel megjelölven az elesettek: í *Csongái* Dávid, í *Patai* József, *Császár* István, *Lenkei* István, í *Liki* Antal, í *Zarka* Elek, *Dóza* József és *Szerdahelyi* Kálmán. E neveket a játék során ennek könyve is külön kiemeli.

Chezó család. *Zeller* Lajos lakatos már régebbi idő óta elutazott *Kolozsvárról* *Gyalu-*telepharra, s *Felcséget* is a kis gyermekét minden sepegy nélkül magukra hagyta. Keresményből semmit sem juttat nekik. A szerencsétlen család most ehhez s a legnagyobb nyomorban a jövők emberekhez fordul gyómoltsitást. A szerencsétlen, *chezo* család részére bármily csekély adományt előad *Malatinszky* Lajos a nagy-utczai róm. kath. d. isk. igazgatója. Az *chezo* család a Kőváry-telepen, a 16-utca 25. szám alatt lakik, hova a könyv-adomány szintén köldhető.

Jóteköny est a színházban. Emeltetik volt, hogy a kolozsvári színház apr. 17-én jótekönyvezetű előadást rendezt egy Erzebet-ágy-alapítvány javára, melyet a Vöröskereszt kórházában állítanak fel. A jóteköny estere nagy ambícióval készült a színház.

A szegény asszony névén. Ennek szövege a következő lapunk tegnap számban megemlésködött, — ma *Orbán* Dencs tanító! írta adományozott.

Kütkö. A kolozsvári hölgyek házbérgelyező iller-egylete április 15-ének (szombat) költőkét rendez a Központri szállóban. A mulatósg élén *Albach* Gézane elnök. *Kozma* Ferencz, *Kiss* Sandorné előnölkete, *Gyalai* Lászlóné pénztáros és örv. *Cervák* Albertné ellenőr állának.

Meddig beszél a miniszter? A t. Haz folyószón tegnap nagy volt az érdeklődés *Ploss* igazságügyminiszter beszéde iránt. A Haz jogászai közt különös ki vita támadt erről.

— Nem beszél tovább, mint egy félórát, szól *Gyöngyös* híthő követé. *Vissontai* Soma.

— Tovább beszél félóránál! — retette ellen *György* Elek, az ügyvédi kamara elnöke.

— Fogadjunk, hogy nem!

— Fogadjunk, hogy igen!

Megköthetik a fogadást ékekpen, a hány perczelte kevessebb beszél félóránál, annyi üveg pezsgőt fizet *György* Elek. A hány perczelte több beszél félóránál, annyi üveg pezsgőt fizet *Vissontai*.

— Hat már most meddig fog beszélni a miniszter? — kérdezte ennek a fogadásnak a haláltára egy képviselő.

— Eppen egy félórát! — vélte egy képviselő.

— Igen ám, — pattant ki nevére *György*. — csakhogy én meghívtam ön a pezsgőzésre a miniszteri, ha én nyernem meg a fogadást.

— Ohó, — kacagott *Vissontai*, — csakhogy volt ám nekem is anyi eszem, hogy meghívtam a pezsgőzésre, ha én nyernem meg.

Az igazságügyminiszter részrehajlásának jele, hogy csaknem pontosan egy félóra hosszat beszélt.

A honvédelmi miniszter betegsége. Fejervári Géza báró honvédelmi miniszter állapotában némi javulás állott be. Izza csökkent. Kezelő orvosa: *Bossányi* Béla dr.

szert meg néhány napig ágyban kell maradnia. A beteg minisztert meglátogatta *Grómos* Dezso államtitkár, többben pedig *arany*ek hátrahagyásával fejezték ki részvételtük a miniszter iránt.

A bíráló a szeccioszi állításon. O Felseg, mint *Bécsből* írták, megnevezte a szeccioszi állítást, 3—4 óra hosszat időzött ott és dicsérettel és teljes elismeréssel szólt a látottakról. Távoszakor a nagyszámú közönség teljes óváczióben részlettete.

TÁVIROK.

(A „Magyar Polgár” eredeti táviratai.)

Az országházról.

Budapest, ápril. 13. A képviselőházban ma folytatott az igazságügyi tárca költségvetésének tárgyalását.

Mécsy Antal a törvényességi és a táblai bírák fizetéselméletét, — a kirunál pedig a kisegítő bíráknak kinevezését bírákkal való helyettesítést kívánja.

Schmidt Jenő a szász esdörtörvény revizióját és a bírói kar politikai függetlenségét hangsanlyozza beszédeiben.

György Elek Magyarországnak Ausztriával való egyenjogúsításról beszélt, a konzuli bíráskodásról.

Polányi Géza Veszter Imrével polemizált és elenzi a magyar részéről, hogy választási ügyekben a kuriai bíráskodást, közigazgatási bíráskodással helyettesítsék.

Az ev. ref. konvent.

Budapest, apr. 13. A ref. konvent ma tanácskozásait bejezte. A konvent tagjai *Tisza* Kálmán és *Kun* Bertalan megjelölték, mint a konvent elnökeit, melegen megfogadták.

Ij. Hegedűs Sándor.

Budapest, apr. 13. *Ij. Hegedűs* Sándor, a miniszter mérnök fia, ma érkezett vissza Amerikából, a hol hosszabb ideig volt tanulmányúton.

Requiem.

Nagy-Szobon, apr. 13. Ernő főherczegért itt ma ünnepi requiem volt, melyben világi és katonai notabírák is jelentek meg.

Elhalasztott párba.

Budapest, ápril. 13. *Várbány* Kispán és *Sima* Ferencz úr vezette párbaja mára volt kitűzve. Ma minden előkészület megförtént, a párba azonban váratlan akadályok miatt ismét elmaradt.

Óriási katasztrófa.

Budapest, apr. 13. Beszabaria *Achermann* nevű városában ma óriási katasztrófa történt. A kincstári szerencséműltó telepen ugyanis egy pillanattal a vázesszűt fögött és a kivezésköz sálámban tróztáros dörögfélesztet fölborított. A katasztrófrának hal halottja és kilencz életveszélyes sebesülte van. Az épület a robbanás következtében teljesen elpusztult.

A bécsi polgármesterség reformja.

Bécs, apr. 13. Az alsó-ausztriai helytartóknak a választási reform tárgyában kiküldött tartománygyűlési bizottságban a bécsi polgármester kinevezésére vonatkozólag tett megjegyzése a Landtag-korrespondenz szerint így hangzott: — Szeretném, ha a bizottság határozata arról, hogy a polgármester kinevezését kiválasztja a tartománygyűlésnek, ineri aztán, hogy a kormány-nak egész sor rendelkezéssel szemben elfogalando állásponja.

A helytartó e szerint nem követelésekképen hozta szóba a polgármester kinevezését. A helytartó különben arra is utalt, hogy a polgármester kinevezése több általában szokások, a nélkül, hogy a községi önkormányzatot vesze-

lyezett. Beszélgetésképen a helytartó azt a nézetét fejezte ki, hogy a polgármesterek legalább a községtanácsban nem kellene elnököljen.

A világbéke.

Bécs, apr. 13. *Steinbach* dr., volt pénzügyminiszter, a legelső törvényész másodolomé, a jogtudományi társaság teljes gyűlésén előadást tartott a világbéke-mozgalomról. Az előadást nagy közönség hallgatta. *Steinbach* kifejtette, hogy az általános leszerelés és az örökké eszméje korántsem valósítható meg egyszerre és egyszeresen mindenkorra, még ha a világ valamennyi parlamentje a legnagyobb jóakarattal fogadja is ezt az eszmét. Ilyen hullámzó történelmi fejlődés végső eredménye nem érhető el időnk előtt még a leghatalmasabb kormányok határozataival sem. Sőt alatt kell tartani, hogy ilyen határozat ellenkezőmozgalomra adhatna okot. Ha egyáltalán elérhető valami eredmény ezen a téren, az csak a választott bíróságok útján érhető el. Valószínűleg új fejlődnek a dolgok, hogy államszerződések alakulnak, a mivel a bebaroktat eszméi legalább részben megvalósulnak.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi játékrand:

Pétek: Carmen. (b. 174. sz.)
Szombat: Egy hónap története. (b. 175. sz.)
Ejszaki K. darabja először.)
Vasárnap délután: Boszorkányvár.
este: Egy hónap története. (b. 176. sz.)

A színházban.

Echegaray verizmusát az olasz mesterek sem haladják túlél s a nagy spanyol az igazat, raffiniált színpadi helyzetek teremtésében szinte egyenlő. Am taléshégy. erős vénya és írói egyénisége telésáiban is tisztelőtelmő s hibát nagy erényeinek könnyen megbocsátjuk. *Folt*, a mely *Isidre* című drámáját adtak tegnap a kolozsvári színpadon s a dráma *Matilde* szerepével bírközött a színház most szerződött tagja: *Dajor Riza*. Ez a szerep nemcsak kiváló művészi egyéniséget, de nagy routint is kíván, mert sajtáságs lelektani helyzeteken épül föl s annak, a ki e szerepet személyesít nemcsak erővel és szenvedéllyel, de jól kiszámított játéktérrel is kell bírnia. Mozdulataiban, hanghordozásában, fokozatosan kell lépést tartani a szerepvel, mert a ki színpadi vele hamar elragad, az elpazarolja erejét még mielőtt azzá a csúcspontba érne, a hol már a szenvedély lángja magasan csap fel, s itt csak a kifáradt művészi teheresség végördését látjuk, az alkotó és megrázó erő helyett.

Bajor Riza ezt a fokozatos, óntudatos lépést tévesztette el játékaiban. Ezért egyjelle el szerepének mindig azt a részt, a hol a szerepnek úgynevezett lényontya van. Itt már nem volt hangjának érze és nem volt mozdulatainak plasztikuma.

Bajor Riza tehetsége kétségtelen, csakogy e tehetség még nincs kiforralódva, nincs átstúrdó, s hiányzik belőle a kellő színpadi gyakorlat. Az is kétségtelen, hogy az eddig bemutatott új tagok között italan a legtöbb művészi vonal rendelkezik. Van erve, slakja, hangja, szenvedélye... szóval pompás művészi anyag, de kellő forma nélkül. Hogy igazi művésznő legyen, az szorgalmatól és intelligenciájától függ.

A többi nagyobb szerepekben *Miklósi Ilona*

(*Enriqueta*), *E Kovács Gyula*, *Tómpa*, *Lacskó Aranka* és *Janovics József*.

A közönség az érdekes spanyol drámat nagy figyelemmel nézte s az egyes szereplőket gyakran tapsolta a lámpák elé.

Az -Itthon- estélye a színházban.

Az -Itthon- színházi előadásnak másóra újra egy rendkívül érdekes ponttal gazdagodott. A mint már említettük, bagot *Lengyel Ernő*, az öt éves zongoraművész fog játszani néhány számot zongorán. Az új programpontra egy másik csodagyerekek szerepe lesz, a ki hegudún játszik s a ki szintén pártalan a maga nemében. *Kolár Viktor*, egy kilenc éves gyerek, a ki úgy játszik hegudún, hogy fiatal koru deczára felül-mul sok elismeri hegudést. Ezt a fiatal hegudú-művészt nem ismeri a kolozsvári közönség s a ki -Itthon- fogja őt a színházi előadásban bemutatni, a hol leghézszebb konzert-darabokat fog játszani, *Stephanidesz* Károly zongorakísérelle mellett. A rendező-bizottság most már megállapodásra jutott a nyitányra néve is. A mennyiben az este *Bánk bán* negyedik felvonásával kezdődik, a rendezőség alkalmasnak tartotta magar nyitányt nyitni meg az estét: *Erdel Ferencz Hunyady-nyitány*-ával, a melyet nem kevesebb mint 45-50 zenész fog előadni a színpadon, a melyet *Stephanidesz* Károly fog dirigálni.

Carmen új szerepzetással. *Carmen*, Bizet népszerű dalműve, holnap (pénteken) részben új szerepzetással kerül színpad. A szerepet (*Carmen*) ezúttal is *Székely Irén* éneki. Eszmáiml azonban *Mányas Zeizmond* vette át, *Frasquitti Karányi* Frída és *Mercedez Komlóssy* Emma éneklük.

Színészet N.-Enyed. *Rakodszay* Pál dráma és színmű előadására szervezett színtársulat működik, a közönség kielégítő pártolása mellett. N.-Enyedben. *Rakodszay* maga mint smert *Shakespeare* interpretátor, művészetben tartja csakespane darabját, eddig jó előadásban színtre került: *A szelencei kalmár*, melyben *Shylock* igen kitűnően maga az igazgató személyesítette, ezúttal 50-edeszer. Bemutatól *Bánk bán* adtak jó előadásban, színtre került eddig: *Bánk bán*, *Fagyáros*, *Mogy fenyőkék*, *Serapina*, *Velenőzi kalmár*. A tarsulat jobb erői: *Nóvik Irén*, *Székely Réné*, *Moray Gyulay*, *Bárdi Kelemen* és *Simon*.

A reformátusok konventje.

Budapest, ápr. 12.

Harmadik napja folyik már a reformátusok konventje. A mai ülés előke: *Kosa Bertalan* püspök és *Tizza Kálmán*. Jelen voltak: *Bánfy Dezső* báró, *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter, *Hegedűs Sándor* kereskedelmi miniszter, *Székelyi Dezső*, *Tizza István* gróf, *Dégenfeld József* gróf, *Adam András* és *Karap-Ferencz* kuriai bírók, *Dókus Ernő* országgyűlési képviselő, *Antal Gábor*, *Szász Károly* és *Kiss Aron* püspökök, *Vésser Tamás*, *Székely Aron*, *Bertalan György*, *Fejes István*, *Baksay Sándor*, *György Endre*, *Perfi Elek*, *Sass Béla*, *Kenessey Béla* stb.

Az ülés megnyitása után fölolvasták a tegnapi általános szülő jegyzőkönyvet, mire *György Endre* a tökésegyesített bizottság fölterjesztését jarmertette. Kitűnik e fölterjesztésekből hogy a segítséget kérők száma nagy, a pénz pedig kevés. Az előadó ezért azt javasolja, hogy a bizottság 1902-ig ne foglaljon el kérvényeket. *Antal Gábor* püspök a kérdést inkább úgy véli megoldhatónak, hogy a legközelebb három év alatt csak azoknak a kérvényeket inteznek el, a melyek már most a konvent előtt vannak. *Dégenfeld Lajos* gróf minden záróval elkerülése végett az előadó javaslatát pártolja, melyet aztán a konvent is magává tett.

A misszió-ügyi bizottság jelentését *Szabó János* esperec terjesztette elő. A konvent egy- két

közbeszött felszólalás után tudomásul vette a jelentést.

Tizenkét óra táiban a konvent befejezett az egytetemes tanügyi bizottság fölterjesztéseinek tárgyalása, a melynek előadója *Sass Béla* konventi jegyző volt.

A kantortanított teljes fizetésének a nyugdíjba való besámítás kérdésében *Fejes István* esperec az egyházkerület véleményét hozta ki-körül, mielőtt érdemleges határozatot önjánja. A bizottsági jelentés ma javaslatához, a mely a kantortanított fizetése elkülönítést célozza, *Antal Gábor* püspök megjegyzése után *Tizza Kálmán* azt mondta, hogy itt az egyház s a kantortanított érdeke az, hogy jövedelmének mint nagyobb része szentesesség a kantori fizetésbe, mert az iskolák jövedelmének a kantori fizetésbe befizetésbe beszámított jövedelméitől fogva fosztani őket. A konvent ebben a kérdésben nem hozott érdemleges határozatot.

Tudomásul vettek a jelentésnek az egyes gimnáziumoknak és intézeteknek adott állami segélyekről szóló részét, ugyzintben a közoktatási kormánytók több gimnáziummal kötött szerződését és az államszegély igénybevétele iránt. Az erdélyi iskolák műveltségének és ügyfelművészetének állama felügyelő által helyezéshez hozzájárul a konvent, a tanárok hivatali esküjének körtésében pedig esküamnia szerkesztését határozza el. S bár nem hozott érdemleges határozatot, kivánatosnak tartja az eskütétel.

A református tanácsok vasuti kedvezményének tárgyában szemjuttatott jelentés az előadó, hogy a vasutas és közoktatásiügyi miniszter a kerelmét újhol visszatartotta. A konvent elhatározta, hogy most már a kereskedelemügyi miniszter méltányosságához fordul kérelmével.

A vallástanárok fizetése ügyében a jelentés bet számol az egyes tanítótestek eljárásmódj megegyelt s mikelcski gimnázium ama álláspontra, hogy a vallástanárok fizetése csak megfolyó óka hivatalossá eseten hajlandó a többiekével egyenlő magasságra emelni. A konvent helytelenítéssel visszart tudomásul. A vallástanárok fizetésének kérdésében hosszabb vita után, a melyben résztvettek *Tizza Kálmán*, *György Endre*, *Fejes István*, *Körmenyi Sándor*, a konvent egy korábbi határozatára utalt a mely a református gimnáziumokat a vallástanárok érdekeinek megvédésére szolgált föl. Az egytetemes tanügyi bizottság jelentésében foglalt aprób ügyekben a konvent minden vita nélkül hozzájárult a bizottság javaslatához.

Tizza Kálmán elnök, miután a konventbíróság tagjait délután fél 6 óra táibe hiva össze, a tanácskozás folytatását a holnap délelőtti ülésre halasztotta.

Szerkesztőség telefon-szám 49.
Kiadóhivatal- és nyomda telefon-szám 384.

NYILT-TÉR.

A *Bánik* nett 50846. számu nyolcz-nyelczad osztályosorsjegy a tegnapi húzason

10.000 Koronás nyereménynyel

sorsolattott ki.

Figyelemzteljük a sorsjegy birtokosait, hogy a nyereményt a sorsjegy visszaadása mellett azonnal kifizetik.

Szántó Bertalan és Gusztáv.
m. kir. dobány nagyszámú és különlegesít árúvá bírók, Kolozsvár.

Vivás!

Girol dini Frigyes,
olasz vivómester,

három hét kuruzera a *Kardos* és *Virbó* becke örök ad. Tánj három hét a kardóvársból 30 pt, a virbóból 40 pt. Beiratkozhatni lehet mindennap d. u. 2-4-ig *Girol dini lakásán*, **Biasini szálloda.**

Nr. 1143-1008.
újví.

331 1-1

Árverési hirdetmény kivonat.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint tkvi hatóság közhírré teszi, hogy Hagedűs Péternek Gergely István és Andrási végrehajtást eszközölők által 10 frt és 10 frt ökökötlettel és járulékai iránti végrehajtást ügyében az örökséget a kolozsvári kir. törvényszék, a Kolozsvár vidéki kir. járási bíróság területén levő Vista községben és határára lévő és a Gergely István végrehajtást eszközölők és az 1881. 60. tkv. 156. § alkalmazásával neje assz. Diósi Anna (járulajados néven felvett virsta 86, az. tkjében A I. 1-3. sz. n. 181. 154. 186. 1907. kras. egész ingatlanokra a C. 1. alatt Gv. Nagy Ferenczi javára bekebelezett életfogytiglani haszonélvő jog fenntartásával 300 frt lecsárthékban, továbbá a Gergely Andrási nevű felvett virsta 360, az. tkjében A I. 1. 2. r. sz. 808. 1566. kras. ingatlanra 130 frt becsárthékban, mint eseménnyel állapított kiküldött árban elrendelő és hogy a fennbb megjelölt ingatlan az 1899. évi április hó 28-ik napján délelőli 10 órákor Vista községében megtagadtatott nyilvános árverésen a megjelölt kikiáltási árban álló is e fog adható.

Árverési szándékok tartoznak az ingatlanok becsárthék 10%, át látnapján gyűnást kétségében, vagy az 1881. LX. L-cz. 42. §-ában jelölt árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 16-án 2333 sz. a helyi igazságügyminiszteri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékpócs értékpapírban a kiküldött kérésbe letenni, avagy az 1881. LX. L-cz. 370 §-án értelmében a kikiáltásnak a bíróságot előleges elhelyezkedési kiküldött analízis-eredő elismerésvény átvalgatatni.

A kolozsvári kir. törvényszék, mint tkvi hatóság, Kolozsvárt, 1898. évi december hó 28. napján.

Dr. SZENTKIRÁLYI GYULA,
kir. törvényszék bíró.

Újév óta

25 és 50 palackos ládákban is
kapható
a világhírű élvezeti üdítő és egészségi ital
a valódi

PILSNERI SÖR

(pilsneri ésforrás)

naponta frissen palackozva $\frac{1}{4}$, litr. palackokban a 22 krajczár megadóva, palack nélkül a kolozsvári vasúti állomáshoz szállítva.

A palackok és ládák a kolozsvári vasúti állomáshoz bérmentve visszaküldve a felszámított árban visszavetnek. Újból elárúsított engedményt élveznek.

A Pilsneri Polgári Sörözőház
eredélyi ügynöksége és írókára.

Tavaszi divat.

A helybeli előkelő hölgyvilágnak van szerezni-e jelenteni magya

Szénási Gyula budapesti czég

francia és angol igen szép tölésű

tavaszi és nyári különlegességeit
divat-kelmék és selymekben
mától kezdve bemutatom.

Kérem. Azon mélyen tisztelt hölgyek, kik a különlegességeket megtekinteni óhajtnak, kérem nek b. czimüket New-York szálló portásánál beadni.

Kiváló tisztellel

ÁRVAI S.,

Szénási czég képviselője.

328 2-2

Utmutató tőkepezéseknél!

Nagyobb és kisebb tőkepezéseknél, kik 40%-ig jutnak a helyi jogszabályok miatt a vállalkozások gyűlölettel, tárgyilagossággal utmutató és fennálló tőkepeként képez az újjan megújult

„Die Börse, ihr Zweck, und ihre Leistungen“

olvasni kezdésre, melyet a költőknek levélbeli kivánsára ingyen és bérmentve már leköltötték kiadni

Galandauer J. Károly
Budapest, New-York-palota.

Nem pörkölnék többé kávét itthon!

A legújabb időben alapított

Fiumei Kávésző-Pörkölő Részvénytársaság

egy magyarszabán telepet rendezett be Fiumában, hogy ott egy világhírű szakaszművelőtt új módszert, melynek nevezetesebb előnyeit itt röviden felsoroljuk, ártékeltessük:

a kávének pörkölő rendszerünkénél nemcsak minden nemes alkatrezé és tápanyaga egészben csönkítatlan marad, de bebizonyított tény, hogy e nemesítő módszerrel szaporább, erősebb szamat, kellemesebb ízű és jobb kávét nyerünk.

Kiemelendő még, miszerint az idézett előnyök mellett pörköltek kávékné hónapokon át is (változatlanul) friss marad.

Számlánál előfogyasztás vezetés, orvosi és tudományos tekintély véleménye az bizonylatla megérőlti állításunkat, melynek helyességéről egy kóstolópróba vételevel minden házasárvány meggyőződést szerezhet.

Védjegy. Összes bordó és szakküldeményeinken fenti védjegy alkalmazva lévén, kérjük okvetlenül annak szives figyelembe való vételét!

Raktáron — folyton friss pörkölés, — minden jobb fűszer- és csomagolásban 1 frt 60 krtól 2 frt 80 krtól kilogrammenként.

PÖLÁRUSÍTÓ: FIUMEI HITELBANK (részvénytársaság), FIUMÉBAN.

Tisztaságért teljes szavatosság.

Szabadalmak módszerünk: Belg. Dán. Francia Holland Német Svéd és Norvégországokban rövid 4 éven át fegyvesen be volt feltároltatott és tartózkodott.

379 19-25

KATHREINER-FÉLE

Kneipp

maláta kávé.

Nagymama nekem is!

Évek óta kitűnő pótléknak bizonyult a bakkvéhoz. — Ideg-, szív- és gyomorbetegségeknél, vérszegénységénél orvosilag ajánlva. Legkedveltebb kávéital a családok százezereinél.